

Processkartläggning och processdesign för hållbar dagvattenhantering

– En metod för stärkt samverkan

Hur ser dagvattenprocessen ut i din kommun? Var och för vem uppstår problem? Hur hade dessa kunnat förebyggas? Hur sätter man mål och hur följer man upp dem?

Medskapande processkartläggning

För att stödja och utveckla samarbetet mellan kommunens olika aktörer har RISE tillsammans med Skövde kommun tagit fram ett workshop-paket med fokus på samverkan för förbättrad dagvattenhantering, med särskilt fokus på lösningar på kvartersmark.

Ansvar, uppdrag och process

För att få en välsködd dagvattenprocess i stadsbyggandet krävs att de som arbetar med den delar problefförståelse, målbild och har tillit till att samtliga aktörers perspektiv respekteras och omhändertas. Arbetet är fördelat på många aktörer, och vattnet tar ingen hänsyn till den kommunala organisationens uppbyggnad. På sin väg rör det sig tvärs kommunala reglementen, lagrum, ägo- och plangränser mot lägsta punkten. Den som råkar inneha denna punkt har då blivit ägare av ett problem, oavsett vilka ansvarsgränser som passerats på vägen. På sin väg för vattnet också med sig föroreningar från stadens gator. Det är därmed många lagrum - såsom: plan- och bygglagen, vattentjänstlagen, miljöbalken, fastighetsbildningslagen, lagen om skydd mot olyckor och olika civilrättsliga lagrum - som berörs av olika aspekter av uppdraget att omhänderta det vatten som faller, och oftast finns ingen enskild aktör som på ett betryggande sätt kan reglera var, av vem och hur problem ska förebyggas längs vattnets väg - och än mindre vem som ska betala. Det krävs samarbete.

Efter genomgången workshop har ingen färdig process tagits fram och inga färdiga förslag till riktlinjer och policys. Däremot har processens nyckelaktörer fått en både djupare och bredare bild av

förväntningar, roller, behov och beroenden att ta med sig in i det mer formella arbetet.

Workshop

Del 1: Roller, perspektiv och processkartläggning

Tidsåtgång: 6 timmar inklusive lunch

Under en dag arbetar vi gemensamt i olika workshopformat för att förstå varandras uppdrag och perspektiv och hur dessa kan samspela för bättre och tryggare dagvattenlösningar. Dagen förbereds genom intervjuer med ett urval av nyckelaktörer för kommunens dagvattenhantering.

Utbildning i "grå-grön-blå" tekniska lösningar

Exempel på yteffektiva system som kombinerar VA-huvudmannens behov av kapacitetsplanering och tydlighet i skötselansvar, möjliggör för hållbara dagvattenlösningar i såväl den befintliga staden som vid exploatering och på allmän platsmark såväl som kvartersmark.

Multikriterieanalys

Med utgångspunkt i ett lokalt projekt tränar vi på mållkonflikter, gemensamma projektspecifika prioriteringar och ger möjlighet till en djupare förståelse för ingående kompetensers olika perspektiv.

Processkartläggning

Medskapande kartläggning och granskning av vattnets väg genom samhällsbyggnadsprocessen i den egna organisationen. Vilka

överlämningar är viktiga, vilka roller och uppdrag saknas, var finns riskerna, och var kan de förebyggas?

Del 2: Processutveckling och policymix

Tidsåtgång: 3 timmar

Utifrån scenarion testas organisationens policys och roller. Behov och beroenden utforskas och en djupare, och framför allt gemensam, förståelse för processen skapas. Scenarierna tas fram i dialog med kommunen.

Exempel på scenarier och frågeställningar från tidigare workshops:

- En större fastighetsägare vill bygga dagvattenanläggning på egen mark. Hur säkerställer ni en bra funktion över tid? Vad avgör vilka krav som behöver ställas? Vilka riktlinjer och rutiner behöver finnas på plats för en smidig process?
- Fullmäktige har beslutat att omhändertagande på kvartersmark ska öka i kommunen. Vilka incitament och riktlinjer kan göra lokala lösningar attraktiva för byggherrar och fastighetsägare?

Ytterligare information

Denna skrift har tagits fram inom VINNOVA-projektet Samverkan för en hållbar hantering av dagvatten på kvartersmark (2021–01603). Arbetet har utförts med stöd från Vinnova.

Foto på förstasidan; Edge

Kontakt

Anders Kyrkander, RISE, Anders.kyrkander@ri.se

Med finansiering från:

